

Amerika ülkelerinden 400 kadar yerli, köylü ve kentsel toplumsal hareketin liderleriyle, "Su hakkı için mücadele" başlıklı bir atölyede paylaşmaya karar verdi. Bu paylaşım, farklı ülkelere öğrenip onlarla paylaşma gereksinimine, özelleştirilip halkın elinden alınmalarından önce doğal kaynaklar için mücadelede yeni ve birleşik bir dünya tasarlanmasının gereğine inancını daha da güçlendirecekti.

Geçen yıl (2006) tüm dünyadan insanlar Meksika'ya geldi. Uluslararası Su Forumu'nda insanların çoğunun kaygısı, doğa ve insanlığın tüm dünyaya dayatılan neoliberal siyasalardan nasıl kurtarılıp korunacağı üzerinedir. Başkaları ise "resmi" Dördüncü Su Forumu'na katılmaya gelmişti. Toplantıda, Beşinci Dünya Su Forumu'nun 2009'da Türkiye'de düzenlenmesine karar verildi. O zamandan bu yana su konularıyla ilgili tüm hükümet kuruluşları Beşinci Forum için güçlerini diğerleriyle birleştirmeye çalışıyorlar. Sonia'nın kaygısı, pek çok kişinininki gibi, tüm dünyada bilgi ve deneyimleri paylaşarak kendimizi savunmaya koyulmaktır, çünkü DAHA İYİ BİR DÜNYA MÜMKÜN!"

Sibel Özbudun, 23 Haziran 2007.

NEO-LİBERALİZM ve SU*

Sonia DÁVILA POBLETE

Son zamanlarda sürekli olarak suyun tükendiğine dair haberlerle karşılaşırız. Çorak topraklar ya da akmayan musluk görüntülerini boca ediyorlar önümüze. Bu imgelere, günümüzde dünyada yüz yıl öncesine göre altı kat daha fazla su tükettiğimize dair rakam ve istatistikler eşlik ediyor. Yanı sıra nicelik ve nitelik sorunlarından söz ediyor, ve her ikisinin de kaynak kıtlığına açıldığını gösteriyorlar. Yeterli suya sahip bölgelerde kentlerin büyümesi ve bunun sonucu olarak sıvı kullanımındaki artışın doğayı nasıl etkilediğine de işaret ediyorlar; yöneticiler açısından bu yüzyılın en önemli sorununu, *su krizi* olarak da bilinen su kıtlığı ve

* Bu makale, Bolıvyalı-Meksikalı su uzmanı Sonia Dávila Poblete'nin, *El Poder del Agua, ¿Participación social o empresarial? México, experiencia piloto del neo-liberalismo para América Latina* (Suyun Gücü, Toplumsal Katılım mı, Şirket Katılımı mı? Meksika, Latin Amerika'da neo-liberalizmin pilot deneyimi) (Itaca, Meksika, 2006, ss.17-28) başlıklı kitabının "Giriş" bölümüdür. Türkçesi: Sibel Özbudun

kirlenmesi oluşturmakta.

Burada sormak gerekir: gerçekten de bir *su krizi*yle mi karşı karşıyayız? Yerkürenin esas olarak sudan oluştuğu bir durumda, nasıl olur da su krizinden söz edilebilir? Bu sorunun klasik yanıtı şöyle: “Çünkü bu toplamın yalnızca yüzde 2.5’i insan tüketimine uygundur; geri kalan yüzde 97.5 tuzludur.” Bu yanıt, görünüşte kaynak kıtlığını açıklıyor. Ama bu yüzde 2.5 ne miktarda suyu temsil etmekte? Bu yüzde her hidrolojik çevrimin bitiminde sabit mi kalmaktadır? Bir bardak suyun yüzde 2.5’i ile bir gölünki aynı olmadığı gibi, yağış mevsiminin sonundaki yüzde 2.5 ile başındaki de bir olmadığına göre, bu sorular bizi kaçınılmaz olarak bu çok kullanılmış iddiaları gözden geçirmeye ve ağızlarında sakız olmuş su krizinin anlamını ve onu ortaya çıkartan olası nedenleri daha iyi anlayabilmemize olanak sağlayacak verileri araştırmaya yöneltiyor.

Böylece, farklı kaynaklara başvurup da çelişkili ya da belirgin ölçüde farklı rakamlara ulaştıktan sonra, UNESCO’nun, Rusya’da San Petersburg Hidroloji Enstitüsü verilerine dayanan resmî tahminlerinin,¹⁶ yeryüzünde kullanılabilir suyun 577 000 km³/yıl olduğunu, bunun 44 800 km³/yıl’ının yağmur suyu ve onun buharlaşmasından kaynaklandığını öğreniyoruz. Yüzey (nehirler, göller, göletler ve diğerleri) ve yer altı (su alanları, kaynaklar) su kaynaklarını dolduran, bu sudur ve *mavi su* olarak adlandırılır. Bu mavi su, hükümetlerin oluşturduğu politikalarla yönetilir ve hem tüketim hem de üretim için kullanılır. Şimdi, bu mavi suyun nasıl kullanıldığını anlayabilmek için, hidrolojik çevrimin nasıl işlediğini bilmek önemlidir; örneğin, 1995’te mevcut 44 800 km³/yıllık *mavi suyun* yalnızca 3 788 km³’ü (yaklaşık yüzde 8.5) çıkartılmış, bunun 2 074 km³’ü tüketilmiş, kalan 1 714 km³ yeni bir hidrolojik çevrimi başlatmak üzere doğaya geri dönmüştür. Bu veriler, kullanılabilir suyun onda birinden azı çıkartıldığına göre, çıkartılıp tüketilenden çok daha fazla su olduğunu çıkarsamamıza olanak sağlamaktadır.

Şu hâlde, Dünya Su Komisyonu ve hidrologlar doğada mevcut olan suyun herkesin ihtiyacını karşılamaya yetip artacağını hesaplamalarına karşın neden suyun tükendiği söyleniyor? Çünkü -diye yanıtlıyorlar- *kullanılabilir* suyun miktarı dünyanın her yerinde aynı olmadığı gibi, her hidrolojik çevrimdeki akış da sabit değil. Açık ki, bu farklılıklar ya doğal topografik özelliklere ya da iklimsel nedenlere bağlıdır; kesin olan şudur ki, dünyanın farklı bölgeleri erişebildikleri kul-

16 Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Verileri birleşmiş Milletler ve hidrolik sektörün tüm kurumları tarafından resmî başvuru kaynağı kabul edilen “World Water Resources at the Beginning of the 21st Century” monografisi.

lanılabilir suyun miktarı açısından farklıdır. Örneğin, pek çok bölge ciddi su kıtlığı sorunlarıyla karşı karşıyadır; Afrika kuzeyi ve Orta Asya'nın kimi bölgelerinde (Bangladeş, Nepal) durum böyledir. Buna karşılık, diğerleri bazıları tayfun ya da fırtınaların yol açtığı sel baskınları ile karakterize olurlar; örneğin 2004'te tsunami on bir Asya ülkesini vurmuştu; ya da 2005'te Kuzey Amerika'da Karayipler, ABD ve Meksika kıyıları ile çeşitli Orta Amerika ülkeleri kasırgaların yıkıcı sonuçlarıyla yüzyüze kaldılar. Bunun yanı sıra, aynı anda hem kuraklık hem de sellere maruz kalan ülkeler de var: Bolivya, Peru, Meksika ve diğerleri. Sonuç olarak, kaynağa olan talep ile arz arasındaki, salt kıtlık olarak değil, aynı zamanda aşırılık biçimini de alan dengesizlik salt suyun *kullanılabilirliğini (disponibilidad)* su krizinin bir unsuru hâline getirmektedir. Bu nedendir ki, kimi hidroloji uzmanları suyun *kullanılabilirliği* sorununun ancak, İsrail'de de uygulanan¹⁷ hassas teknolojilerin uygulanmasını öngören yönetsel politikaları tek etkin yol sayan teknik perspektiften hareketle kontrol edilebileceğini ileri sürmektedir. Şöyle diyorlar: "... suyun yönetimi mevcudiyeti zaman ve toprak yüzeyi açısından istikrarsız ve düzensiz olan bir doğal kaynağın çevrimini kontrol altına almaya yönelik karmaşık bir süreçtir."¹⁸

Suyun doğal olarak eşitsiz *kullanılabilirliğine*, kaynağa, toplumsal nedenlere dayanan eşitsiz *erişilebilirliği* de eklemek gerekiyor. *Kullanılabilirlik* yüzey ya da yer altı kaynaklarına bağlıyken, erişim, kırsalda ya da kentlerde, bir ya da çok sayıda kişi veya toplumsal gruba içme ya da kullanım suyu sağlamak üzere doğrudan bir su kaynağından yararlanan ya da bir akarsuyun yatağını değiştiren veya yer altı suyunu kuyu ya da derin sondajlar aracılığıyla çıkartan bir altyapı tesisiyle ilintilidir. Yani bir su havzasında, bir göl, gölet ya da nehrin yakınlarında yaşayanlar -özellikle su kaynağına, "yukarı su"ya yakın olanlar- "aşağı su"ya yakın olanlara göre daha doğrudan bir erişime sahiptirler; aynı şekilde, içme ya da kullanım suyun sağlayacak gerekli altyapıya sahip olanlar, buna sahip olmayanların aksine, kaynağa *erişim* sağlayabilirler; fazlasıyla suya (ortalama 60 900 m³/kişi/yıl) sahip olup da altyapı yoksunu olan Bolivya'nın durumu böyledir. Buna karşılık, su altyapısına sahip yüzey açısından dünyada altıncı sırada yer alan Meksika'da bu ortalama 3 670 m³/kişi/yıl'dır; çünkü nüfusun yüzde 77'si kaynağa doğrudan erişimi olmayan kurak ve yarı-kurak bölgelerde yaşamaktadır.

17 İsrail inşa edilen ve büyük alanların sulanabilmesine olanak sağlayan devasa su depozitolarıyla olduğu kadar çölü yeşerten sulama altyapısıyla tanınan ülkelerden biridir.

18 Axel Dourojeanni, "La gestión del agua y las cuencas en América Latina", Revista de la CEPAL sayı 53, Santiago de Chile, CEPAL, Ağustos 1994, ss. 111-127.

Suya *erişimin* zorluğunun genelde toplumsal çatışkılarının başlıca nedenlerinden biri olduğunu ve bunun sonucu olarak da, *su krizinin* ortaya çıkmasında belirleyici olduğunu vurgulamak gerekir. Bu nedenledir ki pek çok hükümet yetkilisi ve kaynaktan sorumlu kurumlar bu sorunun çözümünü erişimi kontrol altına almaya yönelik *yönetmelik politikaların* kurumsallaştırılmasında gormektedirler. Bunun için de, yönetim hakkının tahsisi gibi en temel hukuksal veçhelerden, belediye hizmetlerine içme suyu ve sıhhi tesisat sağlayan işletme modellerini uygulayacak kurumsal yapıların oluşturulmasına dek her şeyi göz önünde bulunduracak siyasal-idarî önlemlerin kurumsallaştırılmasının gerekli olduğunu vurgularlar.

Kaynağın *kullanılabilirliği* ve *erişilebilirliği* sorunlarına bir de *dağıtım* sorununu eklemek gerekir; çünkü ulusal ve uluslar arası ajanslara göre, su talebi her yıl artmaktadır. Öyle ki, Dünya Su Komisyonu, 2025 yılında *su çıkartımının* yüzde 10 oranında artacağını ve bu yüzde içerisinde tüketime yönelik dağıtımın günümüze dek seyreden oranlardan çok daha farklı olacağını hesaplamaktadır. Sınai sektör yüzde 25 oranında bir artışa sahne olurken, tarımsal kullanımdaki artış oranı yüzde 9 dolaylarında kalacak (oysa günümüzde bu sektör en çok su tüketen kesimdir); belediyelerin kullanımı¹⁹ ise tüm dünyada yüzde 100 oranında artacaktır. Ne ki önümüzdeki onyıllar için öngörülen yeniden dağıtımdan aslan payı, sanayiye yönelecektir.

Dünya Su Konseyi (World Water Council: WWC) ve Küresel Su Ortaklığı (Global Water Partnership: GWP) yöneticileri ile diğer makamlar, özen göstermeyi bilmedikleri (oysa tarımcılar yüzyıllar boyunca suya hem değer vermiş, hem de onu korumuşlardır) ve sınai sektör ve kentsel ev tüketicileri gibi bedelini ödemeye razı olmadıkları için tarımsal üreticilerin kaynağın birincil tüketicileri olamayacağını ve olmamaları gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu nedenle de suyu şimdiye dek kullandığımız gibi kullanmayı sürdürürsek (İngilizce deyişle *business as usual*) *su krizi* kaçınılmazlaşacağını belirtirler.²⁰ Bu iddianın gerisinde, suyun dağıtımının her şeyden önce siyasal bir sorun olduğu düşüncesi yatmaktadır; genel bir deyişle, kullanılabilir tatlı suyun onda birinden azını kullandığımıza ve yeterince suyu olmayan yerlerde bu sorunun teknik olarak, ya da altyapıların inşa edilmesiyle çözülebileceğine göre, sorunun temeli zorunlu olarak kıt bir kaynak konusundaki rekabet değıldir.

19 Belediye tüketiminde öngörülen artış, nüfus artışının yanı sıra belediyelere kayıtlı sanayilerin (küçük ve orta boy) sayısının da giderek artmasından kaynaklanmaktadır.

20 World Water Council, The International Water Policy Think Tank, Marsilya, Fransa. Dünya Su Konseyi Sekreterliği broşürü. (2000: xxii)

Bunun sonucu olarak, kullanım tipi tarımsaldan sınaî ya da evsele doğru ya da tersi yönde değiştirilmek istendiğinde, suyun *dağıtım*ı sorunu bir *kriz* etkenine dönüşmektedir. Bu nedenle, su otoriteleri suyun dağıtımını sorununun kullanımını düzenlemeye yönelik *yönetmeliklerin* uygulanmasıyla çözümlenmesi gerektiğini öne sürerler. Buna açık bir örnek, Meksika'nın Guerrero eyaletindeki La Parota barajı vakasıdır; burada federal yetkililer elektrik enerjisi sağlamaya yönelik bir baraj inşa etmek amacıyla Papagayo nehri üzerine bir etüt yaptırmaya karar vermişlerdi. Bu eserden Acapulco turistik merkezi ve diğer kentlerle sanayiler yararlanacak, buna karşılık inşaat alanındaki topraklarda yaşayıp çalışan köylüler, işletmeciler ve toprak sahipleri zarar göreceklerdi.

Sunulan önceller su sorunsalının karmaşıklığını anlamamıza olanak sağlar. Kıtık ve kirlenmeyle eşanlı bir *su kriz*inden söz eden söylem ve kampanyalar, kaynakla ilişkili durum ve bağlamın yalnızca bir kısmını gösterdikleri için birer yarı doğrudur ve kullanılabilirlik, erişilebilirlik ve dağıtım konusunda son derece yanlış verileri göstermektedirler. Yani, resmî rakamların çoğunluğu, tüm gezegende suyun tükenmekte olduğu fikrini yaymak üzere, yalnızca *su kıtlığı*, *kirlenmesi* ve *kayıbı* sorunları çevresinde medyatik bir etki yaratan imge ve verilerdir. Kuşkusuz hükümetler bunun, -suyun kıtlığı durumunda- su yatakları değiştirildiği ya da talebi karşılayacak bir altyapı bulunmadığı için suyun yetersiz olduğu, ya da -kirlenme durumunda- sınaî atıkları önlemeye yönelik kural ve tüzüklerin uygulanması konusunda denetimin yeterli olmadığı bölgeler açısından bir gerçeklik olduğunu biliyorlar.

Böylelikle, su krizi argümanı, su erişimi, dağıtımını ve kullanımını düzenleyip kısıtlamaya yönelik *yeni bir su yönetimi politikasının* hayata geçirilmesi gerektiği fikrini kabul ettirmek için kullanılmaktadır.

Şimdi, bu *yeni su yönetimi politikası*, Dublin'de düzenlenen toplantıda (1992) kabul edilen ve aynı yıl gerçekleştirilen Rio de Janeiro Zirvesine katılan ülkelerin çoğunluğunun onayladığı ilkelere²¹ dayanmaktadır: 1) Tatlı su, sonlu ve risk altındaki bir kaynaktır; 2) Suyun gelişim ve yönetimi katılımcı bir temele dayanmalıdır; 3) Kadınlar su sağlamada merkezî bir rol oynamaktadır; 4) Su, tüm kullanımlarında iktisadî bir değer oluşturmaktadır.

20. yüzyılın doksanlı yıllarından itibaren, özellikle de Fas-Marakeş'te Birinci Dünya Su Forumu'nun düzenlendiği 1997'den bu yana, bu ilkeler, özellikle su havzası alanlarını bir yönetim ve farklı kullanıcıların katılımı modeliyle bağdaştır-

21 Dublin Deklarasyonu'nda yer alan ve Rio de Janeiro Zirvesi'nde onaylanan (1992) bu ilkeler, Dublin-Rio ilkelere olarak anılmaktadırlar.

ma yönünde çaba gösteren Dünya Bankası'nın katkılarıyla, su yönetimi siyasaları alanında reformlar ve köklü değişimlere temel oluşturdu. Oysa o güne dek bu yönetim ülkelerin siyasal-yönetimsel yapısı bünyesinde gerçekleştirilmekteydi: devletler, eyaletler, kanton ya da belediyeler, mahalleler, cemaatler vb. Bu amaçla, Dublin-Rio İlkeleri temelinde bir vizyon oluşturmak ve *Su Kaynaklarının Bütünsel Yönetimi*'nin²² (İngilizcesi IWRM) yürürlüğe konulmasına yönelik *eylem planını* dizayn etmek üzere Dünya Su Konseyi ve Küresel Su Ortaklığı kuruldu.

Bu yeni su yönetimi politikalarında önerilen reform ve köklü değişimler temelde iki kalem hâlinde özetlenebilir: *a)* amacı teritorya ya da eyalet temeline dayalı geleneksel sınırlamaları hidrolojik havzalara dayalı yeni bir sınırlamayla değiştirmek olan siyasal-ıdarî su bütünsel kaynak yönetimi "modeli"ni oluşturmakla yükümlü yeni kurumların kurulması; ve *b)* yasal olarak tanınan *su kullanıcıları* ile tüketiciler arasında net bir ayırım getirmeye yönelik yeni katılım biçimlerinin formülasyonu.

Bu çalışmanın amacı, bu yeni *su yönetimi politikalarının* bütün veçhelerini Meksika deneyimi temelinde tahlil etmektir; çünkü, tüm dünyada yürürlükte olan küreselleşme şeması içerisinde, neo-liberalizmin öngördüğü *yönetim modelinin* doğal kaynakların özelleştirilmesi yönünde açık bir eğilim sergilediğini ve *toplumsal katılım* kisvesi altında bir *şirket katılımı* sisteminin yürürlüğe sokulduğu doğal bir yola dönüştüğünü düşünüyoruz. Meksika vakasını incelememizin nedeni, bu ülkenin, özellikle Latin Amerika bağlamında su çevresinde oynadığı öncü roldür; Meksika yalnızca yeni *Su Kaynaklarının Bütünsel Yönetimi* politikalarını ilk benimseyen ülke olmakla kalmamış, aynı zamanda bunları yürürlüğe koyacak stratejileri de biçimlendirip çeşitli ülkelere, özellikle de Orta ve Güney Amerika ülkelerine danışmanlık yapmıştır.

Bu ilk noktayı gösterebilmek için kitabın birinci bölümü su alanında Dünya Bankası'nın en çok tanıyıp desteklediği yönetim modelleri kısaca betimlenmektedir: Fransız, İngiliz ve İspanyol modelleri. Fransız ve İspanyol modeli Havza organizma ve konseylerinin oluşturulmasına temel teşkil ederken İngiliz modeli ise belediye içme ve sıhhi su hizmetinin devlet düzleminde ikame etmekle yükümlü operatör organizmalara temel oluşturmaktadır. Ayrıca, su piyasalarının işleyişinde başlıca örneği oluşturan Şili modelinden de söz edilmektedir. Bu ayrı modeller, Meksika vakasını nasıl etkiledikleri açısından taşıdıkları önemi anlamamızı ve merkezileşme döneminden adem-i merkeziliğe ya da federalleşmeye geçişi göz-

22 *Su Kaynaklarının Bütünsel Yönetimi*'ne önceleri *Su Kaynaklarının Bütünsel İdaresi* olarak adlandırılmıştı. Tema "uzmanları"nın uzun tartışmaları sonucunda şimdiki adı aldı.

lememizi sağlamanın yanı sıra, Rio ve Dublin İlkeleri'nin nasıl, Meksika ve gerek Latin Amerika, gerekse öteki kıtalardaki diğer ülkelerde kurumsallaşan *yeni su yönetimi politikasının* yaslandığı temelleri oluşturduğunu görmeyi de olanaklı kılmaktadır.

Aynı bölümde, su yönetimi politikalarını yürürlüğe koymakla yükümlü kurumların kuruluş ve gelişim evrelerini de ele alıyoruz -örneğin Meksika'daki- Brezilya, Gana ve Fas'ta da örnekleri bulunan- Ulusal Su Komisyonu (CNA) gibi. Benzer şekilde, bu yeni kurumun (CNA) tahkiminin analizinde derinleşiyor, su sektörünün, su havzalarının sınırlandırılması ve Havza Organizmalarında (ya da bölgesel yönetimlerde) yeni örgütsel yapıların oluşturulması temelinde siyasal-yönetimsel yeniden yapılandırılmasıyla devam ediyoruz. Su Konseylerinin üç yardımcı organı, 1) Havza komisyonları, 2) Havza komiteleri ve 3) Yer altı Suları Teknik Komiteleri de bu bölümde ele alınıyor.

Günümüzde, bu yeni örgütleyici yapıların oluşturulmasından bu yana, bir dizi yasal önlem ile kamu yönetiminin yeniden yapılanmasını öngören bir stratejik planın dizayn ve uygulamasına geçildi. Bu planda *yönetim* ve *katılım* nosyonları doğrudan aşağıdaki süreçlerle ilintilendirilmekte: a) su kullanımı tiplerinin yasal tanınması aracılığıyla yönetime *katılabilen* ve katılması gereken kişilerin (*kullanıcı* temsilcileri) seçilmesi; ve b) kırsal kesim ve kentlerde su kaynaklarının özelleştirilmesi sürecinin başlatılması: kırsal kesimde sulama alanlarının *kullanıcılara* devri, kent merkezlerinde ise içme ve atık su sistemlerini işletecek ajansların kurulmasıyla (bu ajanslar Meksika'da Operatör Organizmalar adını almaktadır).

Meksika'da geliştirilen bu yeni kurumsal biçimler, suya ilişkin karar alma süreçlerinin federatif yetkelere -valiler ve belediye başkanları- ait olduğu geleneksel şemalardan farklı, bu yetkileri Havza Organizmalarına devreden sosyopolitik temsil ve müzakere şemaları oluşturuyor. Aynı süreçte, teritoryal sınırlar federatif birimlerin siyasal bölümlenmelerinin elinden alınarak havzalarla sınırlandırılıyor; böylelikle su sektörünün eyalet ve belediyelerin idarî yapıları karşısında özerkliği sağlanmakta.

Meksika'nın, son derece çeşitli sosyoekonomik ve kültürel durumlara sahne, devasa tezatları barındıran bir ülke olması olgusuyla bağlantılı bu, hidrografik havzalara dayalı yeni teritoryal sınırlar, suyla ilintili farklı sorunları örnekleyebilmemize olanak sağlayacak ölçüde karmaşık bir havzayı seçmeye yöneltti bizi. Bu nedenle *ikinci bölümde* Cuenca Lerma-Chapala (ülkenin ikinci büyük su havzası)'daki su kaynaklarının fiziksel karakteristiklerini ve durumunu, fiziksel çevre, coğrafi ve sosyo-demografik dağılım, kaynağın durumu ve çeşitli toplumsal ke-

simlerin suya nasıl eriştiği açısından ele alıyoruz. Bu bölüm, aynı zamanda federal hükümet ve eyaletlerin havzadaki suyun kullanımını düzenlemek ve yönetmekle yükümlü *yeni yönetim politikalarını* hayata geçirmeye yönelik eylemlerini de sergiliyor.

Bu *yeni yönetim politikalarının* nasıl uygulandığını görebilmek amacıyla, *üçüncü bölümde kullanıcılar ile tüketiciler* arasındaki farklılıklar, *Ulusal Su Yasası* ve Guanajuato eyalet yasasına dayanılarak irdeleniyor. Kullanıcılar ile tüketiciler arasındaki farkların saptanmasının ardından, bunların suyun nitelik ve niceliği açısından su kıtlığı sorununu nasıl algıladıkları, yetkililerin her sektörden grup ve/veya örgütler arasında ortaya çıkan çelişkileri çözmek üzere başvurdukları mekanizmalar ele alınıyor. Guanajuato eyaleti örneğine yalnız bölge Lerma-Chapala havzasının en geniş ve en kalabalık birimi olduğu için değil, aynı zamanda federal yetkililer, bu birimdeki sorunların çeşitliliği ve erişim, dağıtım ve kullanım tiplerinin geniş eriminin, bölgeyi -ulusal düzlemde- *yeni yönetim politikalarının* eyalet düzleminde uygulanmasında ideal bir *laboratuvar* kıldığına işaret ettikleri için baş vurduk.

Yalnızca yasal olarak tanınan *kullanıcılarla* sınırlandırılan bu müzakere ve katılım alanlarının yaratılması, *toplumsal katılımın* farklı kuramsal-kavramsal getirilerinin tartışıldığı ve yeni su yönetimi politikalarının yarattığı iki örgütlenme tipinin [su havzası ortamında Lerma-Chapala Havza Konseyi ve Guanajuato eyaleti içinde belediyeler düzleminde Yer altı Suları Teknik Komiteler (Cotas)] önerileriyle karşılaştırıldığı *dördüncü bölümde* ele alınıyor.

Toplumsal katılım politikaları üzerinde daha ayrıntılı bir irdeleme yapmak amacıyla, *beşinci bölümde*, su kullanımının havzaya bitişik eyaletler arasında paylaşımını düzenlemekle yükümlü olduğu, federal, eyalet ve belediye yetkilileri arasındaki etkileşim alanının tartışıldığı dönemden, 2004 yılı *Ulusal Su Yasası* reformlarının *kullanıcıların toplumsal katılımının* yegâne alanları olarak, eyalet ve belediye yetkililerinin asgarî bir katılım göstereceği Havza konseylerini oluşturduğu günümüze dek Lerma-Chapala Havzası Konseyi'nin oluşum sürecini irdeliyoruz. Lerma-Chapala Havzası Konseyi'nin ülkenin en büyük ikinci su havzasına ait olduğu ve en eski kuruluş olduğu için seçildiğini vurgulamak, önemli. Yanı sıra, bu konseyi, havzanın eyalet yöneticileri ile kullanıcı temsilcileri arasında bir eşgüdüm ve müzakere mercii olarak kurulmasına karşın, sonradan salt su *kullanıcıları* arasında, her türlü gerçek katılım olasılığının yitirildiği bir buluşma mekânına dönüşmüş olması dolayısıyla seçtik.

Bu anlamda, bu konseylerdeki *toplumsal katılımın* daha geniş bir kavrayışı-

nı sağlayabilmek için, yerel çevrede nelerin olup bittiğini görmenin önemli olduğunu düşünüyoruz: Yer altı Suları Teknik Komiteleri vakası bununla ilintilidir. Guanajato eyaleti, yerel ve eyalet düzleminde su alanları kullanıcıları ve onlarla hükümet yetkilileri arasındaki uzlaşma modeli olma savındaki bu mekânların oluşturulduğu ilk yer oldu. Dolayısıyla, *altıncı bölüm*, belediye düzlemindeki örgütleniş süreçlerinin ışığında, Guanajauto eyaletindeki Yer altı Suları Teknik Komitelerinin oluşturulması ve kurumsallaşması sürecinin tahliline açılmaktadır. Bu bölüm, öncekilerden farklı olarak, su alanları kullanıcı ve tüketicilerinin su sektörü içerisindeki bu kurumlara *katılımlarını* nasıl algıladıklarını daha iyi anlayabilmek amacıyla, kurumsal belgelerin incelemesinden çok, su yetkilileri ve görevlileri ile eyaletin ilk Cota'larının *kullanıcı ve tüketicileriyle* görüşmelere ayrılmıştır.